

Dósai Istvánné Unokahúgaival

Ez én vagyok két unokahúgommal. Ez a Bulcsú utca 21/b. Itt laktunk 1944 tavaszától, mert ez akkor csillagos ház lett. Az első emeleten volt a lakásunk.

Ez a kapubejárat, ami mellett egy pékség volt. Ez nagy szerepet játszott. Mert amikor a felszabadulás után visszamentünk a házba, akkor ebben a pékségben, ami -- azt hiszem -- egy Friedmann nevű bácsié volt, találtak még valamennyi lisztet meg élesztőt, ami nagyon jó volt.

A háború előtt finom illatok jöttek ebből a pékségből, mert itt sült minden pénteken a sólet. Ide vitték le a sóletet sütni, nagyanyámék is meg anyám is. A sóletet nem otthon sütötték, mert a sólet a legjobban kemencében egy éjszaka alatt fő, illetve sült meg. A sólet egy óriási, piros fazékban volt, le volt spárgával kötözve a fedele. A pék ráragasztott egy számot, ugyanazt a számot megkapta, aki levitte, és másnap, szombat reggel lehetett menni érte, de előre kifizették, hogy ne kelljen szombaton pénzhez nyúlni [lásd: szombati munkavégzés tilalma], és akkor csak átadták. És akkor nagy balhék voltak, mert a pékek zöménél a péklegények a sóletben lévő nagyon finom húsokat lopták. És akkor a nagyságák visszamentek a pékhez, hogy hol van a hús. Hol a töltött libanyak? Mert az is volt benne.

1945-ben, amikor felszabadult a gettó, mi, anyuval nem mertünk hazamenni a Tüzér utcába, hanem azt gondoltuk, hogy maradjunk együtt. Nagyanyámék lakásába mentünk, a Bulcsú utcába. Nem tudtunk a szobákban lakni, mert az ablaküveg mind ki volt törve. A nagymamáméknál a

gangról nyílt az előszoba, onnét a konyha, és amellet volt egy, a konyhával azonos nagyságú, eredetileg cselédszoba. Oda matracokat terítettünk le, és ott rendezkedtünk be. Az utcai ablakokat a nagymama percekben belül az otthon talált újságpapírral, lepedővel beszögelte. A konyhában a gáztűzhely mellett volt egy régi sparhelt, amiben ezzel-azzal lehetett tüzelni. Amikor már elfogyott minden ringy-rongy, amit el lehetett tüzelni, akkor a nagymama gyönyörű cseresznyefa ágát fűrészeltük fel, és az lett elfűtve.

Mit ettünk? Hát nagyon jól ettünk, lóhúst. Január végén egyre katasztrofálisabb méreteket öltött az éhezés. És akkor a nagymama magához vett a valamikori spájzából két szép zománcozott vödröt, és azt mondta: "Most elmegyünk ennivalóért." És elment velem. Azt mondta nekem útközben: "Idefigyelj! A szádat ki nem nyithatod, hogy mi az, amit mi viszünk haza!" A nagymama megvizsgálta az elhullott lovakat, hogy melyik volt beteg, melyik pusztult el lövéstől, mert az egészséges volt. Lefűrészeltünk a megfagyott lócombokból, és vittük haza. Otthon azt kellett mondani, hogy találtunk két parasztot, aki árulta ezt a húst, és attól vettük. Szerintem anyámék tudhatták, hogy mit vittünk haza, csak úgy tettek, mintha nem tudnák. Február végéig gyakorlatilag ebből éltünk, ezt ettük. Aztán egyre jobban kellett igyekeznünk, mert már mások is a lóhúst fűrészték, meg vitték haza.

Nagymama különben is nagyon stramm volt, mert amikor visszamentünk, láttuk, hogy nagyon sok mindent elvittek tőlünk a lakásból. Hiányzott neki ilyen terítő, olyan dunyha, mindenféle a lakásból. A háznak az ott maradt lakói az ostrom miatt leköltöztek a pincébe. Nagymama lement a pincébe, és azt mondta, hogy most jelentkezzen az, aki tőlünk vitt el ezt, ezt meg ezt! Mert én ezeket kérem vissza. És visszakapta. Egyik hozott két kispárnát, a másik két dunyhát, a harmadik hat tányért, öt lábost.